

УДК 342.9

Бойко О.С. студентка гр. 081-23-2**Науковий керівник: Тюрю Ю.І., к.т.н., доцент цивільного, господарського та екологічного права***(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД ДО РЕГУЛЬОВАНИХ ПРОФЕСІЙ У СФЕРІ ПРАВА

В країнах ЄС і в Україні виділяють два основних типи професій: регульовані та нерегульовані. Регульовані професії підлягають чіткому законодавчому контролю та вимогам, які встановлюються відповідними органами або професійними асоціаціями, що дозволяє забезпечити високий стандарт кваліфікацій та безпеки в області відповідних професій.

Відповідно до Директиви 2005/36/ЄС про визнання професійних кваліфікацій «регульована професія» – це вид професійної діяльності чи група видів професійної діяльності, доступ до яких, здійснення яких чи один зі способів здійснення яких прямо чи опосередковано на підставі законодавчих, регуляторних чи адміністративних положень залежать від наявності спеціальних професійних кваліфікацій; зокрема, використання професійного звання, обмежене відповідно до законодавчих, регуляторних чи адміністративних положень власниками конкретної професійної кваліфікації, становить спосіб здійснення професійної діяльності» [1].

Юристи належать до регульованих професій, зазвичай з причини великої відповідальності та впливу, які вони мають на суспільство та правову систему. Регулювання у сфері юриспруденції визначає професійні стандарти, етичні норми.

Так, у ЄС кожна країна має власний перелік регульованих професій у сфері права, і різні установи можуть визнавати професійні кваліфікації та надавати право на практичну діяльність. Наприклад, у Великобританії існують дві основні форми юридичної кваліфікації, що виступають прототипом для українських адвокатів: соліситори (solicitor) та баристери (barrister). Відмінність між соліситорами та баристерами є те, що баристери в основному спеціалізуються на представництві клієнтів у судах, тоді як соліситори відповідають за роботу в позасудовому сегменті та надання юридичних консультацій. Досить часто соліситор і баристер спільно працюють над конкретною справою, виконуючи різні завдання на різних етапах її вирішення. Приміром, соліситор може надавати правову консультацію та підтримку перед судовим процесом, а після цього залучає баристера для представництва в суді (враховуючи той факт, що зазвичай клієнти звертаються до баристера через послуги соліситора).

Отримання кваліфікації соліситора надає англійському юристу більше можливостей, оскільки існують конкретні сфери юридичної практики, до яких можна залучатися лише після отримання статусу соліситора.

До таких особливих професійних повноважень відносяться, зокрема, наступні:

- Right of audience – можливість виступати перед судом, включаючи право викликати та допитувати свідків.
- Conduct litigation – право звертатись з процесуальними документами до будь-якого суду в Англії та Уельсі, брати участь у судових провадженнях.
- Reserved instrument activities – можливість підготовки будь-яких документів, пов'язаних з нерухомістю чи особистим майном, включаючи угоду про купівлю-продаж земельної ділянки (зауважимо, що такий документ не може бути складений звичайним юристом).
- Probate activities – право підготовки документів щодо спадкування [2].

Для отримання статусу соліситора аплікант повинен мати вищу юридичну освіту або успішно пройти спеціальний курс перекваліфікації. Наступним етапом є вступ до

юридичної спільноти та проходження однорічного курсу юридичної практики, за завершенням якого здебільшого кандидатам рекомендується пройти дворічне стажування у конторі соліситора, де вони виконують обов'язки відповідно до умов навчального контракту (training contract). Цей контракт дозволяє їм одночасно здобувати професійний досвід та сплачувати вартість навчання. У Великобританії для отримання статусу соліситора вимагається скласти два іспити:

- SQE 1 (теоретичні знання з різних галузей права);
- SQE 2 (практичні навички).

Щоб стати баристером необхідна ретельна підготовка. Зазвичай цей шлях розпочинається з отримання диплома у сфері права. Однак, існує можливість мати диплом і за іншою спеціальністю, проте у цьому випадку потрібно пройти спеціальний річний курс перекваліфікації. Далі претендент має бути прийнятий до одного з об'єднань, що входять до складу корпорації баристерів, для подальшого проходження професійного курсу. Тривалість курсу може становити рік при очній формі навчання або два роки у разі навчання не повний робочий день. Після успішного завершення цього курсу та успішної здачі 12 кваліфікаційних сесій кандидат отримує право на вступ до професії та офіційно стає баристером. Ті баристери, які мають намір вести практику та виступати у суді, повинні пройти однорічне стажування в Палаті баристерів чи в іншій визначеній уповноваженій організації [3].

Отже, баристерів можна прирівняти до адвокатів, проте соліситори є юристами-фахівцями, які мають повну юридичну освіту, можуть надавати правові консультації та представляти інтереси клієнтів у судах. Вони займаються діловими питаннями, укладанням контрактів, заповітами, спадкуванням тощо. У випадку, якщо справа потребує розгляду у суді, а соліситор має потребу у спеціалізованій консультації або не має повноважень для представництва у судових засіданнях, він звертається до адвоката-баристера для надання відповідних юридичних послуг.

Серед ключових законодавчих актів, що сприяють адвокатам у вільному наданні юридичних послуг, виокремлюють Директиву 77/249/ЄЕС та Директиву 98/5/ЄС, яка регулює адвокатську діяльність в інших країнах Європейського Союзу.

Наразі Україна активно трансформує внутрішньодержавні процеси та механізми з метою утвердження демократичних принципів, створення нових інституцій суспільного забезпечення та підняття іміджу нашої країни в міжнародному середовищі, орієнтуючись на європейські стандарти. Важливою складовою цього процесу є не лише національна політика у відповідних секторах, але й використання позитивного закордонного досвіду у різних аспектах. Тому Україна, аналогічно до країн ЄС, слідує цій розділеній моделі професійного регулювання у сфері права, щоб забезпечити ефективне функціонування ринку праці та високий рівень професійних стандартів. 23 лютого 2022 року Національна асоціація адвокатів України подала заяву до британської Установи з регулювання сфери надання юридичних послуг (Solicitors Regulation Authority, SRA), внаслідок чого наша держава була додана до списку юрисдикцій, які мають право на звільнення від іспиту SQE2 або його окремих частин [4].

Отже, впровадження додаткового регулювання для підготовки фахівців у сфері права та прийняття рішення SRA підтверджує високий рівень професійної підготовки українських правників. Водночас це свідчить про готовність та здатність наших юристів відповідати міжнародним стандартам, а також вказує на належну якість юридичної освіти в Україні та підтримку її відповідності світовим вимогам у сучасному юридичному середовищі.

Перелік посилань:

1. Про визнання професійних кваліфікацій: Директива Європейського Парламенту і Ради від 07.09.2005 № 2005/36/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_013-05

Матеріали XI Міжнародної науково-технічної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «МОЛОДЬ: НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ», 22-24 листопада 2023 р.

2. Як стати адвокатом в Англії? Вища школа адвокатури НААУ. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/iak-stati-advokatom-v-angliyi>
3. Адвокатура у Великобританії та Сполучених Штатах Америки. URL: https://stud.com.ua/42139/pravo/advokatura_velikobritaniyi_spoluchениh_shtatah_ameriki
4. За зверненням Національної асоціації адвокатів України SRA спростила українським адвокатам процедуру здачі іспиту на отримання статусу соліситора: Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/news/7915-zazvernennyam-nacional-noi-asociacii-advokativ-ukraini-sra-sprostila-ukrains-kim-advokatam-proceduru-zdachi-ispitu-na-otrimannya-statusu-solisitora.html>